EESTI PÄEVALEHT

ESTNISKA DAGBLADET
12. aastakäik
Toimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja (ansv. utg.) Hans Schöier
Peatoimetus ja talitus:
EESTI MAJAS, Stockholmis, sissekäik Kocksgränd 3
Aadress: Box 15320
103 26 Stockholm 15
Telefon: 21 84 45
Toimetus Eskilstunas:
Toimetaja Jüri Aus
Aadr.: Eesti Päevaleht, Box 120, 631 02 Eskilstuna. Tel.: 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 28650
Tellimishinnad:
Aasta .... kr. 155:—
Termin (4 kuud) .... kr. 56:—
Kuu .... kr. 15:—
Kuulutusehind 75 ööri mm.
Ärikuulutused 1 kroon mm.
Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB
Eskilstuna 1970

Eskilstuna-Kuriren
Neljapäeval, 19. novembril 1970
Upplaga C
Nr. 268 (3552)

Inseneridel tööpuudus USA-s
Põhjus: kärbitud suurprojektid

WASHINGTON (VE) — Ameerika on tehnoloogiliselt üliarenenud maa ja vastavalt sellele võiks eeldada, et see kujutab enesest kõige soodsamat tööturgu inseneridele ja teistele tehnilistele eriteadlastele. Nii see varem oligi, kuid viimasel ajal on olukord hakanud kohati väga drastiliselt muutuma. Üks firma teise järele vähendab oma tehnilist personali ja vallandatute hulgas on väga palju neid, kes omavad doktori kraadi ning kõige kõrgema kvalifikatsiooni mitmesugustel piiratud tehnilistel erialadel. Koondamiste põhjusteks on omakorda mitmete riikide uurimisprojektide ning tellimiste ärajäämine ühenduses maailmaruumiprogrammi piiramisega ja eriti sõjatööstuse mõningate faaside lõpetamisega.

Tööpuudus on eriti märgatavaks muutunud elektroonika alal, kuid ka paljudes teistes sektorites leiavad alles äsja üldiselt respekteeritud eriteadlased end tööametite sabadest. Töötsimiste veergudel ajalehtedes võib arvukalt näha kuulutusi, kus füüsikadoktorid, keemiainsenerid ja teised eriteadlased pakuvad oma tööjõudu, olles rahul palju väiksema palgaga kui nad teenisid varem oma ala konjunktuuri kõrgpunktis. Massiliselt on olnud tehnilise personali vallandamisi USA läänerannikul kosmo-aeronautika tööstuses ja samuti Bostoni ümbruses, kus valitsus samuti tühistas mitmed uurimisprojektid. Siin said löögi peamiselt väiksemad firmad elektroonika alal, kus personal ei ole küll kaugeltki nii arvukas ku lääne ranniku suurtööstustes, kuid seejuures erialaliselt äärmiselt kvalifitseeritud. Mõned vallandatud on olnud juba kakskümmend aastat või enamgi ühe ja sama firma teenistuses.

Elektronarvutite ajastul elektroonika "kuldseks hoburauaks" kujunenud Bostoni piirkond on muutunud nüüd suhteliseks depressioonialaks, kus äride läbimüük väheneb, ehitustegevus raugeb ja ka kõige kvalifitseeritumad spetsialistid, kellede hankimiseks firmad panid mõned aastad tagasi kõik mängu, ei või kindlad olla kui kauaks nende võimeid veel vajatakse.

Cambridge 128 piirkonnas töötas 1969.a. ligemale 50.000 inseneri ning teadlast, moodustades kõige suurema tehnilise ala talendi kontsentratsiooni kogu Ühendriikides. Viimase pooleteistkümne aasta jooksul on 10.000 nendest vallandatud. Väga sageli kujuneb olukord selliseks, et esmajoones vallandatakse just kõrgete teaduslike kraadidega erialamehed, kuna nende palgad on kõrged. Noored insenerid töötavad palju väiksemate palkadega ja on suutelised vastu pidama raskemale töökoormusele. USA valitsus on siin peamiseks tellimiste andjaks ning nende ärajäämise tõttu on paljud väiksemad uurimisfirmad uksed sulgenud või suuremate poolt üle võetud. Kõikjal võib näha tühje laboratooriumihooneid "üürile anda" siltidega. Elektroonikafirma, mis varem andis tööd 1000-le, võib enesega rahul olla kui nüüd võimaldub edasi töötada 300 mehega. Mõned firmad on endi "vee peal" hoidmiseks kärpinud palkasid 10 protsenti ja teisal püütakse produktiivsust suurendada sel teel, et ametisse jäänud inseneridele pannakse nüüd mitme inimese töökoorem. Mõnel juhul töötatakse isegi õhtuti ja nädalalõppudel ilma igasuguse ületunnitasuta.

Selles suhtes on eriteadlased palju halvemas olukorras kui lihtsad vabrikutöölised, kelle huvid on kaitstud ametiühingute poolt ja kelle palgavahe inseneridega võrreldes polegi alati nii silmatorkavalt suur.

"The New York Times Magazine" toob vallandatud eriteadlaste olukorra illustreerimiseks näiteks 56-aastase eksperimentaalfüüsiku dr. Wayne Lees'i, kes omandas oma teadusliku kraadi Harvardis ja teenis varem maailmaruumisõiduki atmos-

Järg lhk. 2.

Noorte talentide õhtult Stockholmi Eesti Majas, mille korraldas Eesti Kultuuri Koondis. Vasakult õhtul esinejaid — Toomas Tuulse (klaver), Mari Ann Horm-Asker (laul), Hillar Loor (teadustaja), Andres Kukk (laul), dr. Enn Nõu (proosa), Väino Konga (deklamatsioon) ja Aarand Roos (luule). (EPL-foto: Lepper)

Arnold Sergo ja Osvald Viirsoo vaidluskoosolekul Lundis (Foto: Kauri).

METSAKODU
UUDISMAA
POSTIARVE 69 47 71 FALKÖPING
VABAÕHUPIIRKOND EESTI SKAUTLIKELE NOORTELE

HUKATI 5 EESTLAST

Läänekorrespondendid Moskvast raporteerivad vene ajakirjanduse järele, et Pihvas on pärast viie mehe surmamõistmist, kes on pärit Balti vabariikidest, nüüd määratud nende hukkamise teostamine.

Kuna kõneldakse "hukkamiskomandost", siis nähtavasti teostati hukkamine mahalaskmise teel. Lisatakse mõnitavalt: "Nad arvasid, et nad on pääsenud karistusest, kuid aeg ei parandanud haavu rahva südames"...

Hukatud viis olid eestlased, keda süüdistati osavõtus operatsioonidest vene partisanide ja kommunistide vastu.

Schumacheri idapoliitika ja ta järeltuleja Brandti

13. okt. oleks dr. Kurt Schumacher, Lääne-Saksa sotsiaaldemokraatide juht, saanud 75-aastaseks. Ta suri juba 20. aug. 1952 parimas meheeas. Tema surma puhul kõneles saksa liidupäevas Julius Braunthal, sotsialistliku internatsionaali sekretär, ja ütles muu hulgas: "Schumacher vihkas kommunistlikku türannist samal määral nagu natsismi ja võitles tema vastu kartmatult. Tema vastuseisu tõttu ei täitunud Moskva plaan ühendada saksa sotsiaaldemokraatide ja kommunistide erakondi. See vastuseis vajutas oma pitseri Euroopa ajaloolisele arengule. Olnuks Kremlil korda läinud oma kava teostada, seisaks N. Liidu väed nüüd Rheini ääres ja Lääne-Saksamaa, tänapäev tugev tõke vene ekspansiooni vastu lääne sihis, olnuks N. Liidu kantsiks sõjas vaba maailma vastu."

Ei keegi muu kui Adenauer, Schumacheri suur vastane sisepoliitilises võitluses, ütles viimase surma puhul, et kadunu oli "mees, kes jääb kõigile eeskujuks oma kõikumata truuduses sellele, mida ta pidas oma parteile ja saksa rahvale poliitiliselt õigeks ja tarvilikuks". Kas ka Willy Brandt, tema järeletulijaid parteijuhi kohale, saab seda kord öelda oma tegevusest? N. Liidu Sõja-Administratsiooni (SMA) kolonel Tokajev täiendas pärast oma põgenemist läände 1952. a.: "Saime aru, et kremli vaenlaseks nr. 1 Lääne-Saksas kujuneb Schumacher".

Lääne-Saksa ajaleht "Die Welt" pühendas Schumacheri 75-aastase sünnipäeva mälestamiseks pika kirjutise sellele poliitikule, milles tuuakse ära jooni viimase tegevusest pärast sakslaste kapitulatsiooni ning väljavõtteid tema kõnedest. Tema kõned, sihid ja poliitilised näpunäited on praegu sama aktuaalsed, nagu nad olid tema surmapäeval.

Kahju on vaid, et tema järeletulijad, eriti Brandt ja viimase peanõuandja ning partei tegelik juht, endine kommunist Herbert Wehner, neist näpunäidetest kinni ei pea, vaid pimesi tormavad seda teed mööda, mille eest Schumacher just sotsiaaldemokraate väsimatult hoiatas.

Kui 20. aasta eest Schumacheri sõbrad kui ka vaenlased temalt tihti pärisid, kas sotsid ja kommud ei ole õieti vennad, vastas ta: "Kain ja Aabel olid ka vennad!" Pärast Saksa idaosa okupeerimist vene vägede poolt, püüdsid enamlased maksku mis maksab ühendada Ida-Saksamaal sotsialiste ja kommuniste üheks parteiks. Kuna seda ei suudetud teha sotsialde vastuseisu tõttu, keda selleks ergutas Schumacher, siis tarvitati survet ja vägivalda ning loodi n.n. SED partei, millele Ulbricht rajab oma tegevust ja jõu ning mis pole muud kui kommunistlik partei uue nimetuse all. Vene ja saksa enamlased nimetasid Schumacherit ja ühenduses viimase tegevusega Lääne-Saksa sotsialistide parteid lõhestajate parteiks ("Spalterpartei"). Schumacher ütles sel puhul ühes 1946 peetud kõnes muide:

"Kommunistide laitus, nagu lõhestaksime meie tööliste liikumise, on suurim kiitus, mille osaliseks võime saada. Mis nemad nimetavad lõhestamiseks pole muud midagi kui isikliku, inimliku, rahvusliku ja kõlbelise vabaduse kaitse. Ma ei vaidle nendega. Sulastega ei saa rääkida vabadusest!" Schumacheri teene seisabki lõpeks selles, et tema algusest peale õieti hindas enamlasi ja selge sõnaga, ilma illusioonideta oma vaateid rahva seas laiali laotas.

Ta aimas ka ette, mida Kreml Saksas ja üldse Ida- ning Kesk-Euroopas kavatseb ette võtta: "Luua rida väikseid riigikesi oma uute piiride taga ja kasutada võimupolii-

Järg lhk. 2.

Valimisvaidlus Lundis. Põhiteemaks koostöö

Lõuna-Rootsis toimunud valimiskoosolekul Lundis informeeris valimistest Rein Asu. Ta tõi esile, et 127-st kandidaadist on pooled alla 40 aastat, kusjuures 14 on sündinud väljaspool kodumaad. Valimised toimuvad isikuvalimise põhimõttel, valitavad on koondunud nelja erakonda ,mis paremini võimaldab ühiste vaadete väljaviimist valijateni, ühtlasi soodustades demokraatlikku ja parlamentaarset tööviisi Esinduses.

Madis Laas ja Rein Asu valimisvaidlusel Lundis (Foto: Kauri).

Loosi järgi sai esimesena sõna RKK esindaja H. Öödik, kes toonitas, et RKK sihiks on endiselt eesti rahva vabaduse eest. Tuleb lähtuda neljast direktiivist: a) võitlus peab toimuma ainuüksi kommunismi vastu, b) kindla hoiakuga peab üleval hoidma vastupanujõudu, c) ei tohi end uinutada lasta propagandast ja rahvusvahelisest kommunismist, d) lähim ülesanne on võitlus venestamise vastu kodumaal.

Eestlaskonna omavahelise koostöö arendamisel asetab EKK pearõhk arendamisel asetab RKK pearõhk telised erinevused on vaid siis aktsepteeritavad kui need ei nõrgesta koostööd.

Vabadusliidu esindaja Agu Kriisa toonitas, et Esinduse rühmade eesmärkides pole vahet, s.t. sihiks on, et eesti rahvas taas peab saama otsustada oma riigi üle ja et välismaal eestlaskond säilitaks keele ja kultuuri. Vahe seisab arusaamades, kuidas eesmärke läbi viia. A. Kriisa selgitas oma rühma sisemist tööviisi ja rõhutas, et EVL on lojaalselt kaasa töötanud Esinduses.

A. Kriisa leidis, et välisvõitluse osas peaksid meie organisatsioonid seda aktiviseerima. Perioodilised kontaktid ja kirjasõna pole küllaldane, vaid peaksid toimuma kontaktid rohkem nn. isiklikul alusel, milleks head eeskuju annab Batuni tegevus.

Järg lhk. 2

Eesti Kultuuri Koondise peasekretär Elmar Pettai avamas Stockholmi Eesti Majas noorte talentide õhtut (EPL-foto Lepper).

Madriidi eesti saade muutunud tugevamaks

NEW YORK (VES) — Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu ja Eesti Rahvuskomitee USA-s peasekretär Eduard Vallaste külastas seoses oma reisiga Euroopasse ka Eesti Vabaduse Hääle raadiosaadete toimetust Madriidis, kus ta pidas nõu saadete korraldaja dr. Villibald Rauaga. Koos viimasega käidi ka Hispaania informatsiooni välisraadiote osakonnas, kus Ed. Vallaste avaldas eesti organisatsioonide tänu saadete võimaldamise eest.

Hispaania informatsiooniministeeriumile alluva raadiosaatejaama kaudu läheb praegu eetrisse 8 raadiosaadet ikestatud rahvaste keeltes ja nende rahvuste esindajate toimetamisel: eesti, läti, leedu, ukraina, tshehhi, poola, ungari ja kroaatika keeltes.

Eesti saade toimub igal õhtul kl. 21—21.15 Eesti aja järele lühilainel 32 meetril. Kordamine toimub hommikul kl. 10—10.15 30,7 m lainel ja pärastlõunal kl. 15.30—15.45 samal lainel.

Senini läks esimene, s.o. peasaade välja 50 kilovatilise jaama kaudu, kordussaated aga ainult 20 kilovatilise jaama kaudu, milliste kuuldavus vastavalt on olnud halvem. Nüüd on aga olukord muutunud ja ka kordussaated toimuvad 50 kW jaama kaudu.

Eesti Vabaduse Hääle toimetuses töötavad praegu juhataja dr. Willibald Raud ja Mari-Aala Massakas de Moelas, end. välisteenistuse liikme dr. Aleksander Massakase tütar. Ta on abielus Hispaanlasega.

Hispaanias valmis uus 100 kilowatiline ringhäälingusaatja Ladina-Ameerika saadeteks.

On võimalik, et ka Eesti Vabaduse Hääl edaspidi viiakse üle sellele jaamale.

Dr. Villibald Raud

Eduard Vallaste

EPL *19. novembril 1970*

PRANTSUSMAA NIMEL

Järelhüüetes suurtele riigimeestele üteldakse tavaliselt, et nad on osutanud erakordseid teeneid isamaale. Kindral Charles de Gaulle on võibolla viimane neist, kelle kohta taoline ütlus kehtib vanas, kuid vahepeal iganema hakanud mõttes. Tema olemust iseloomustasid ühest küljest tohutu usk oma võimetesse, teisest aga enese samastamine Prantsusmaaga. See oli tema meelest nii endastmõistetav ja vaieldamatu, et sellega pidi tahestahtmata leppima kui psühholoogilise fenomeeniga, ehkki tagajärjed prantsuse sise- ja välispoliitikale võisid olla vaieldavad. Õhutades väsimatult prantsuse patriotismi taotles de Gaulle ühtlasi Euroopa ühendamist isamaalisel põhimõttel. Tulevases "isamaade Euroopas Atlandist Uuralini" pidi aga Prantsusmaa seisma esikohal kui teejuht, et vältida katastroofi. Sellest lähtudes seisis de Gaulle vastu euroopa föderatsioonile, samuti kui Euroopa ühendriigile, samuti kui Euroopa ühendriigiroopa. Ühisturu loomisele aastal 1957, mis aga ei takistanud teda tagasitulekul võimule 1958 hakata kasutama seda organisatsiooni oma rahvuslikes huvides.

Kindral de Gaulle'i karjäär riigimehena algas 18. juunil 1940, kui ta võttis endale "vabade prantslaste juhi" koha ja inglise ringhäälingus kutsus kaasmaalasi üles Prantsusmaa nimel jätkama võitlust sakslaste vastu. Samast sõjaajast pärineb de Gaulle teatud rahulolematuse lääneliitlastega, kes vormilistel põhjustel polnud nõus teda tunnustama Prantsusmaa juhina. Järelikult ei saanud de Gaulle ka osa võtta konverentsidest Teheranis, Jaltas ja Potsdamis. Alles Prantsusmaa vabastamise järel sai de Gaulle ametlikult valitsusjuhi koha, kuid juba 1946 astus ta sealt tagasi, olles tülpinud parteipoliitilistest tülidest. 1958 tuli de Gaulle uuesti võimule pärast sõjaväelist mässu Alzheerias, saades nn. viienda vabariigi presidendiks. Ta lahendas Alzheeria probleemi, kuigi selles seoses oli 1961 vaja summutada sõjaväelist mässu ka Prantsusmaal enesel.

Rahvusvaheliselt ajas de Gaulle sihikindlalt prantsuse rahvuslikust põhimõttest lähtuvat poliitikat. See eeldas muuseas prantsuse omade tuumrelvade soetamist, mis loomulikult nõudis suuri kulusid. Teiseks sammuks oli sõpruslepingu sõlmimine Saksa Liiduvabariigiga, et teha lõppu kauaaegsele vaenule kahe naabri vahel. Paar aastat hiljem lahkus Prantsusmaa NATO integreeritud sõjaväeisest organisatsioonist, kuid jäi edasi Põhja-Atlandi liidu liikmesriigiks. Kõigi tundemärkide järgi taotles de Gaulle uut maailmapoliitilist korda selle asemel, mis oli päritud külma sõja ajast tingitud blokkidega Idas ja Läänes, mis ühtlasi killustas Euroopat. Raskem on aga samal ajal mõista de Gaulle'i kohati kangekaelset vastuseisu ülerahvuslike organite loomisele Lääne-Euroopas, nagu Euroopa Ühisturg selleks eeldusi pakub. Peab küsima, kas prantsuse suurem lahtiütlemine rahvuslikust suveräänsusest poleks kiirustanud seda protsessi.

Et midagi oli korrast ära, hakkas selguma Prantsuse presidendi valimistel 1965. Valimiste esimeses voorus ei saanud de Gaulle vajalikku enamust ja see näitas, et tema võimupositsioon oli kõikuma löönud. Maikuu mäss 1968 õõnestas täiendavalt tema autoriteeti ja kui de Gaulle 1969 kevadel ei saanud enamust rahvahääletusel olnud võrdlemisi lihtsates küsimustes, lahkus ta presidendi kohalt ja asus elama oma kodukohta täiesti tagasitõmbununa avalikust elust kuni surmapäevani. Osaliselt on jäänud lõpetamata ka memuaarid, milledes de Gaulle annab aru oma tööst ja tegevusest. Püsima jääb aga tema valitsemisajal kehtestatud gaullistlik põhiseadus, mille peajoonteks on parlamendi piiratud mõju, riiklike asutiste kuju ja presidendi otsustav võim.

Charles de Gaulle'i võimujärglasena on George Pompidou varustatud palju suurema võimuga Prantsusmaal kui president Nixon Ühendriikides. Tal on õigus parlamenti oma äranägemisel laiali saata ja uusi valimisi välja kuulutada. Peaminister ja valitsus on tema ideede elluviijaiks. President Pompidou ideed üteldakse olevat realistlikumad kui de Gaulle'i omad. Ta olevat nende rakendamisega pidanud ootama pieteedi tõttu de Gaulle'i vastu. Nüüd on olukord muutunud ja presidendina võib Pompidou talitada Prantsusmaa nimel, nagu ta õigemaks peab.

A.K.

Inseneridel tööpuudus USA-s

Algus lk. 1

fääri reguleerimise süsteemi uurimise alal 23.000 dollarit aastas. Vastandina oma teistele kolleegidele Nasa personalis ei hakanud ta kohe uut tööd otsima kui uurimiskeskuse sulgemine teatavaks tehti. Seeasemel kasutas ta veel oma uurimistöö lõpetamiseks laboratooriumit nii kaua kui võimalik. Kui laboratoorium sel aasta kevadel lõpuks suleti, asus temagi kohajahile ja ütles mõni aeg hiljem: "Mul läks hästi. Paljud mu kolleegidest otsisid kuus kuud tööd ja ei leidnud mitte midagi. Mina saavutasin samasuguse tulemuse palju lühema ajaga."

Inseneride tööotsimine käib sageli vastavate agentuuride kaudu, kuid ka normaalse tööturu puhul ei leia need enamasti kunagi spetsialistidele rakendust. Erialamehed kasutavad kõige rohkem tutvusi ja erakontakte, ning nad peavad ettevõtetele eelkõige selgeks tegema, kuidas see nende talenti ja töövõimet kasutades omale profiiti saab. Dr. Lees on astunud kontakti 30-40 firmaga, kuid pole saanud mingit vastust peale viisaka äraütlemise. Samasugune on olnud reaktsioon ka ülikoolide poolt õppejõu koha suhtes.

Olukorra teeb raskemaks ka tema vanus, ehkki seda ametlikult kuskil esile ei tooda. Kõige sagedamaks vastuseks tööotsimise avaldusele on: "Kahjuks olete selle positsiooni jaoks liiga kvalifitseeritud". See tähendab muu hulgas ka seda, et kohasoovija on liiga vana või palgakategoorias, mille maksmist firma peab liiga kalliks. Dr. Lees oleks aga valmis vastu võtma palju väiksema palgaga koha kui ta varasem teenistus. Ta ei karda lähemas tulevikus majanduslikke raskusi, kuna omab säästusummasid ja töötaolekukindlustus maksab 74 dollarit nädalas. Kõige raskem on aga taluda teadmist, et tema kui tunnustatud erialamehe tööjõudu järsku enam ei vajata.

Kui kuskil koht vabaneb, on võistlus selle pärast tohutu.

Kui näiteks üks firma kuulutas hiljuti Bostoni ajalehes, et ta vajab inseneri, tuli kolme päeva jooksul 400 pakkumist. Üks teadlane, kes oli kolm kuud tööd otsinud, sai eraviisiliselt teada, et kuskil on vakantne koht, millele tema kvalifikatsioonid ideaalselt vastavad. Firmaga kontakti võttes selgus, et 120 meest olid juba enne teda avaldused sisse annud ja nii mitmedki nendest olid niisama suurte kvalifikatsioonidega kui temagi. Paljud tehniliste alade doktorid või magistrid on kaotanud lootuse ja asunud tööle kaubaagentidena, televisiooniparandajatena või aednikena. Kõige suuremaks kutsealaliseks ohuks on see, et töötu insener võib kergesti jääda oma eriala arengust maha. Nii nagu arstki, peab ta kogu aja edasi õppima ja ainult tehnilise kirjanduse lugemine ei ole selleks küllaldane. Ja kui sellest piisakski, võiks ikkagi kergesti tekkida olukord, kus firma kõhkleks tööd otsiva inseneri kvalifikatsioonis kui selgub, et ta on vahepeal aastapaar lihtsa ehitustöölisena enesele leiba teeninud.

42-aastane Arnold Limberg, kes varem elektriinsenerina teenis 20.000 dollarit aastas, kaotas rohkem kui aasta tagasi oma koha, teeb nüüd juhuslikke töid, nagu majade remontimine, katuste parandamine ja maalritööd.

Ta teenib suvekuudel kesmiselt 200 dollarit nädalas, on kaotanud 20 naela üleliigset kaalu ja tunneb end palju paremini kui varem pingutaval ning vastutusrikkal positsioonil.

41-aastane Phil Blum oli füüsik, kes tootis muu hulgas kunstlikku kuutolmu, nii et astronaudid saaksid sellega tutvuda ning harjuda, teenis 16.500 dollarit aastas. Ta omas kord ülemaalise kuulsuse, kui ajakiri "Time" avaldas temast leheküljesuuruse värvilise foto. Nüüd aga ei vajata teda enam ja ta peab end õnnelikuks, et sai keskkooli õpetaja koha palgaga 9000 dollarit aastas. Majanduslikult on ta aga nüüd paremas olukorras kui enne, sest ta naine, kes omab magistrikraadi, otsustas samuti tööle minna ja tema aastapalgaks on 11.900 dollarit.

Massashusettsi tehnikaülikool — MIT — on üle Ameerika respekteeritud oma kõrge taseme poolest ja paljud kadestavad algpalkasid millega selle ülikooli lõpetajad tööle asuvad.

Ka tänavu olid need algpalgad üldist keskmist arvestades küllaltki head — 10.500 dollarit tavalisel inseneril, 12.000 dollarit magistril ja 17.500 doktoril.

Viga seisab aga selles, et vabu kohti on seekord väga raske leida. Paljud firmad, kes varem nõudsid magistreid või doktoreid, leppisid seekord tavaliste lõpetajatega.

Need polnud küll vast täiel määral vajaliku kutseoskusega, kuid nende väiksemad palgad tähendavad firmale kokkuhoidu, millest normaalse konjunktuuri juures palju ei hoolitaks.

Mida teha olukorra leevendamiseks? On juba tõstatatud hääli, et edaspidi valmistataks rohkem ette üldinsenere ja mitte nii palju kitsaste erialade spetsialiste. See aga ei aitaks palju neid tuhandeid insenere, kes on praegu ilma tööta. Ettepanekuid on tehtud ka töötute inseneride kutsealaliseks ümberõpetamiseks, nii et neid saaks rakendada aladele, kus tööjõudu on tarvis — näiteks elektrijaamade inseneridena. Praegu ei teata aga, kust oleks võimalik hankida vajalikke summasid ja üks vahendusbüroo juhataja kommenteeris: "Vanem insener, kes usub, et ta saab mõnele teisele erialale üle minna, teeb enesele vaid asjatuid illusioone. Miks peaksime me palkama elektronarvutite eriteadlaseks endise radariinseneri, kes on nüüd vastavalt ümberõppinud, kui me võime valida sadade meeste hulgast, kes on juba aastaid töötanud elektronarvutitega? Ma tean, et see kõlab halastamatuna, kuid äri on äri ja äri on alati külmalt kalkuleeriv ning omakasupüüdlik."

"Kaalu meie nõudmistele"

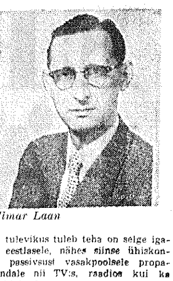

Ilmar Laan

Käimasolevad Rootsi Eestlaste Esinduse valimised puudutavad kõiki eestlasi siin Rootsis. Elav valimistest osavõtt näitab meie rahvuspoliitilist küpsust ja demokraatlike väärtuste hindamist. Ikestatud kodumaal on see suureks unistuseks osa võtta vabadest demokraatlikest valimistest. Juba see peaks olema küllaldaseks põhjuseks, et me lugu peame sellest, mis praegu Eestis on võimatu.

Meie seas on kaasmaalasi, kel põhimõtteliselt valimiste vastu midagi ei ole, aga kandidaatide seas on isik või isikud, kes talle ei ole vastuvõetavad ja seepärast jääb ta valimistest eemale. Sellised mittehääletajad aitavad just nende meelest ebasobivaid kandidaate. Võttes osa aga valimistest ja andes hääli teistele kandidaatidele mõjuvad need soovitud suunas.

Maades kus on suuremal arvul eestlasi, nagu siin Rootsis, omistatakse meile erilist tähelepanu ja osatähtsust. Põhjusteks on meie töökus, edasipüüdlikkus, haridus, oma kultuuri ja kunsti viljelemine, organisatsioonid, ajakirjandus ja selleks on ka meie esinduse valimised. Vähemusi ei hinnata nii kaua kui nad iseendid ei hinda, kui nad ei nõua oma õigusi ega protesteeri ebaõigluse vastu.

Esinduse protestiaktsioonid on annud häid tulemusi ja et meil seda ka tulevikus tuleb teha on selge igale eestlasele, nähes siinse ühiskonna passiivsust vasakpoolsele propagandale nii TV:s, raadios kui ka ajakirjanduses.

Praegustel valimistel on palju uusi noori kandidaate, mis viitab tõsiolule, et uus põlvkond leiab valimiste teel loodud Eestlaste Esinduse loomuliku ja tarviliku olevat. Suur valijaskond tiivustab tööle ja tugevdab meie ühiskonda ning annab kaalu juurde meie protestidele ja nõudmistele.

ILMAR LAAN

AMALRIK 3. aastaks VANGI

MOSKVA (EPL) — Nõukogude ajaloolane Andrei Amalrik mõisteti Sverdlovskis kohtu poolt kolmeks aastaks karistuslaagrisse oma vaadete publitseerimise pärast N. Liidu süsteemi püsivuse suhtes. Süüdimõistetu sõbrad andsid läänekorrespondentidele Moskvas protsessi kohta lähemat informatsiooni.

Sellest selgub, et Amalrik ei tunnistanud end süüdi N. Liidu "laimamises". Ta ei pidanud kaitsekõnet, vaid rõhutas, et juba ainult sõnavabaduse printsiip vabastab ta süüdistusest. Ta võrdles kohtupidamist keskaegse nõiaprotsessiga, kus võideldi ketseritega ja nõidadega usulise fanatismi alusel. Ta ütles, et tema poolt tehtud avaldused ei ole suunatud N. Liidu ja selle elanike vastu, vaid administratsiooni bürokraatia vastu.

Akad. eksamid

Stockholm ülikoolis saavutas fil. mag. astme **Marianne Köster.**

Lundi ülikoolis saavutas saavutas med. lic. kraadi **Matti Yllö** Lundist.

Tallinnas suri 9. novembril raadio sümfooniaorkestri orkestrant **Evald Vain,** sünd. 20. dets. 1915 **Tallinnas.** Viimasel ajal tegutses ta heliloojana. Lõpetas Tallinna Konservatooriumis J. Pauleeni viiuliklassi a. 1938 ja astus järgmisel aastal raadioorkestri koosseisu.

Schumacheri idapoliitika

Algus lk. 1

tilisi meetodeid, mis meile on võõrad ja vastuvõtmatud. Tuleb mõtelda ainult rahvaste enesemääramise õigusele ja sellele, mis enamlased sellest on teinud. Ei ole võimalik deklareerida demokraatia, sotsialismi, vabaduse ja enesemääramise põhimõtteid ja ajada samal ajal poliitikat, mis nende põhimõtete vastu käivad".

Muide kõneles Schumacher ka sageli Saksa idapiiridest ja andis selles küsimuses pika intervjuu prantsuse kuukirjale "Constellation": "Saksa piiride küsimust saab lahendada ainult rahulepinguga. Seepärast pole võimalik varem loodud faktide tunnustamine. Liitlased ise on alla kriipsutanud, et piiride küsimuse lahendamine nagu see tegelikult venelaste poolt ette võeti, on provisoorne. Sotsiaaldemokraadid ei nõustu Oder-Neisse-piiriga ja nõuavad enesemääramise tarvitusele võtmist ka sakslaste suhtes, ka nüüd, pärast 12 aastat kestnud (Hitleriaegsete) kuritegude. Meie ei nõustu N. Liidu nõudmistega sundühendamise osas kommunistidega ja võitleme edasi isikliku ja riigikodanliku vabaduse eest".

Märtsis 1951 pidas Schumacher Liidupäeval kõne, milles ta juhtis tähelepanu sellele, et "Saksamaa ühendamine on meie rahvale keskseks küsimuseks. Ta on aga ka väga suure tähtsusega terve maailma vabaduse kaitsele. Võitlusega sakslaste ühendamise eest teenime oma rahvast. Võitlusega sakslaste ühendamise eest teenime aga samal ajal terve inimkonna vabadust".

Samuti võitles ta ühenduses Saksamaa taasühendamisega üldse demokraatlike põhimõtes kaitse eest. Tema arvates ei olnud demokraatiale niivõrd ohtlikud demokraatiavastaste põhimõtete propageerimine kui just inimeste passiivsus, tahte puudus oma vaadete eest võidelda ja lootus teistele ja saatuse heldusele. Ta juhtis õigusega tähelepanu sellele, et maailmas tegutseb hulk isikuid, kes on arvamisel, et teised, s.o. need, kes nende vastu on viisakad, on argpüksid, lollpead ja nõrgad. "Meie oleme tolerantsed, kuid ainult nende vastu, kes ka ise tolerantsed on. Aga meil on küllalt julgust hoolimatult nende vastu üles astuda, kes seda hoiakut tahteliselt valesti tõlgitsevad ja oma huvides ära kastutada püüavad".

Schumacheril oli algusest peale selge, et "läänemaailm ei saa kommunismi vastu võidelda antibolshevistlike loosungitega ja deklaratsioonidega. Ta peab kõigepealt näitama, missugused vabadused, kõigepealt just sotsiaalsed vabadused, valitsevad demokraatlikus maailmas, et kõik saaksid tegelikus elus võrrelda elu vabas ühiskonnas võrreldes eluga diktatuurides".

Kui meie võrdleme, et veel kord, tagasi tulla, juba väljendatud mõttele, Schumacheri sõnu ja vaateid, millede eest ta istus paljudes Hitleriaegsetes kontsentratsioonilaagreis kinni enam kui 10 aastat, praeguste saksa sotside juhtide vaadetega, siis alles saame aru Brandti vigadest.

OSKAR ANGELUS

Inimröövlid taotlevad revolutsiooni, mitte prantslaste Kanadat

TORONTO (BE) — Kanada konservatiivide juht Robert Stanfield vastas pressikonverentsil etnilise ajakirjanduse küsimustele, kes m.h. huvi tundsid, miks opositsioon parlamendis ei tõsta esile kommunismiohtu. Stanfield vastas, et selleks ei ole erilist põhjust, kuna kõigile olevat selge, et Quebecki kriisi peategelasteks ei ole prantslasist separatistid, vaid kommunistlikud revolutsionäärid.

Ajakirjanikud juhtisid tähelepanu, et kommunismi probleem Kanadas ei seisne ainult Quebecki terroristideorganisatsioonis FLQ, vaid ka kommunistide pidevas sissevoolus Kuubalt j.t. riikidest. Opositsioonijuht arvas selle peale, et Kanada julgeolek peaks olema paremini kindlustatud. Mis puutus Kanada tunnustuse andmisse Puna-Hiinale seletas "Stanfield", et ta pooldab samme kui "realismi", ent peab ebaõigeks selle juures sidemetest loobumist Formoosaga.

Küsimused keerlesid edasi olukorra ümber, kus praegused sisserändajad Kanadasse ei saa tööpuuduse tõttu enam tööd. Stanfield pidas vajalikuks sisserännu suuremat sidumist majandusliku momendiga.

Nixon müüs jahtlaevad

WASHINGTON — Ühendriikide valitsus müüs maha kaks presidendi jahti "Julie" ja "Patrica", millede koguhinnaks oli 95.000 dollarit. Jahid pandi müügile käesoleva aasta 1. juulil, kuna president kasutab neid vähe ning valitsus ei taha maksta luksussõidukite ülevalpidamise kulusid.

"Kavatsesid põgeneda..."

NEW YORK (EPL) — Novembri lõpul seatakse N. Liidus kohtu ette 31. juuti, keda süüdistatakse lennukikaaperdamise ettevalmistamises, teatab USA Juudi Kongress AIC.

Organisatsiooni informatsioonide kohaselt on vangistamised toimunud Riias, Leningradis, Tiflisis ja Kishinevis.

TUBA

21 a. soome metsmajandusteadlasele Stockholmis või lähistel alates 1—15 dets. Vast.: Juha Laukkanen, Lokkalantie 14 A 11, Helsinki 33, Suomi.

Eesti Vabadusliit

tahab eesti ühiskonda ja ühiskonnatööle kaasa tõmmata eesti perekondade muulastest liikmed.

EVK
EESTI VABADUSKAPITAL
POSTGIRO 25 40 50
ESTNISKA FRIHETSKAPITALET
Box 476, 101 26 Stockholm

Vali LIBERAALSE ERAKONNA (LE)
kandidaadid Rootsi Eestlaste Esindusse

Valimisvaidlus Lundis

Algus lk. 1

Et kontaktid ikestatututega Eestis toimuvad, on tõsiasi, nagu ka see, et eesti rahvad elab sääl edasi. Seepärast konstateerib, EVL lihtsalt seda tõsiasja, kuid ei pea õigeks, kui seda tahtakse tuua esile takistusena EVL töös — juhul kui see seda on, pole külastused muidugi soovitatavad.

Viimase EVL programmipunti kohta (mis kriitikute järgi olevat segane), tõi Kriisa näitena Enquisti loo, kui ta oma raamatut kirjutama asudes kuulutas ajalehes, et ta soovib andmeid baltlastelt. Sellele aga reageeriti umbes nii, et "sellele kommule me midagi ei anna". Mis aga on kaheteraga mõõk, kuna Enquistil on lihtne väita, et ta on olude sunnil pidanud leppima ainult rootsi ja vene arhiividega. Rahvusvahelise publiku ette minnes on kardetav väita, et me võitleme kommunismi vastu, vaid peab rõhutama, et me võitleme Eesti vabaduse, okupatsiooni kaotamise ja vabade valimiste eest, lõpetas hr. Kriisa.

Liberaalse erkonna esindaja Kristjan Vaigur andis tagapõhja erkonna tekkimise kohta, märkides, et asutajad tundsid vajadust erakonna järgi, millel oleks kooskõlastatud programm kõikidele meie elualadele ja mille liikmed taotleksid samu sihte. Vaja on kaotada killustused ühiskonnas ja töötada suure, tugeva ühiskonna kasuks. Koostöö huvides ollakse kaasas kõikides keskorganisatsioonides, kusjuures LE vaatleb Esindust parlamendina, mis peegeldab eestlaskonna poliitilisi tõekspidamisi.

Kahjuks pole koostöö küsimused leidnud teiste rühmade juures vastukaja. Topelttöö väheste ressursside juures on ebaproduktiivne.

On vaja kasutada uusi vahendeid, uusi argumente. Näitena tõi Vaigur esile Andres Küngi, ÕBS toimetajat, kes kandideerib Esindusse LE ridades. On aga Rootsi valitsuse juures identifitseerida meie kultuurautonoomilisi nõudmisi — ka siin on koostöö tähtis, kuna peab esinema ühiselt ja mitte väiksemates, üksteise õigusi esitavates gruppides.

Rahvusliku Parempoolse Rühma esindaja Ado Irval sõnas, et RPR pole kasutanud nimetust parlament ega partei, kuna puudub riigikord, raha ja võim. RPR on rühm ja selllisena Esinduses suurim oma 35 kandidaadiga. Irval märkis, et RPR-ile on kolmel koosolekul ette heidetud, et ta võitleb esmajärjekorras kommunismi vastu. Praegu on eestlasi Eestis 67 protsenti ja ei aita, kui nõuame vabadust maale ja laseme rahval hääletada kui me tegelikult oleme jäänud vähemusse omaenda maal. Kuidas saavad Vabadusliidu inimesed ja liberaalid öelda, et lööme venelased Eestist välja kui rahvaste hävitamine on keelatud?

Aga kommunismi hävitamise kohta ei saa keegi vastulauset esitada. Irval pidas jõu kulutamiseks välisvõitlust Rootsi "punasele pinnale" ehitada. REE ja koostööküsimuste juures nimetas hr. Irval, et liberaalid RPR-iga kaasa ei tööta ja et nende inimesed on ainult akadeemikud, keskmine vanus madal ja tööd pooleli. Igas teises grupis on ka noori, keda RPR välja õpetab. RPR kutsub kogu rahvast valimistele kaasa, kuid gruppide viisi kaasakutsumist ei soovita.

Seejärele anti sõna vabaks küsimuste esitamiseks ja vastamiseks. Anname alljärgnevalt edasi väljavõtteid vaidlejate sõnavõttudest.

Jaan Männik (LE): Kommunistlikku süsteemi ei poolda siin keegi. Tahan aga tõsta esile seda, mis on siinsetel valimistel tähtis — jõudusid tuleb koondada. Ühine rinne kommunismi vastu võitlemisel on tähtis punkt. Aga mida teha? Igal pool on inimesi, kes ei soovi koostööd, kuid parem on olla sees ja proovida.

Rein Asu EVL): Le räägib koostööst, aga oli ainus, kes ei läinud juhatusse ega lasknud end komisjonidesse valida — see on fakt. Mul pole midagi LE vastu, aga ma reageerin kui esitatakse valefakte. EVL on alati taotlenud koostööd, mis puudutab kommunismivastast võitlust, ent sisepoliitiline heitlus pole EVL-le tähtis. Toetame EK-d ja ERN-u, kui nad eesti ühiskonnale head teevad.

Vahepeal oli hr. Härma arvanud, et hr. Kriisa on valmis võitlema koos Puna-Hiinaga Balti vabaduse küsimuses, kuid Kriisa parandas sõnades, et ta on valmis informatsiooni jagama kõigile, ka Puna-Hiinale.

Kr. Vaigur (LE): Irval teeb maha akadeemikuid, selleks pole põhjust. Kuidas saada venelasi Eestist välja (argumendiks oli, et ei kiideta heaks võitlust rahva, küll aga ideoloogia vastu)? Vastuseks oleks, et igal riigil on õigus nõuda iseseisvust ning võõra rahva lahkumist oma territooriumilt. Siis pole tähtis, mis ideoloogia neil inimesil on.

Tiit Kauri (EVL): Informatsiooni levitamise kohta: miljoniline rahvas ei suuda võimuvõitluses midagi ära teha. Peame oskama osavalt ära kasutada olukordi (näiteks nagu Vabadussõjas). Peame andma informatsiooni kõikjal, mitte ainult seal, kus meil juba on kõlapind olemas.

A. Kriisa (EVL): Kusagil meie programmis pole öeldud, et me peaksime külastama kodumaad. Kontakte võime pidada ka Rootsi pinnal. Aga tulevad spordi- või laulugrupid Eestist, siis tuleb sellest kirjutada, sest selleläbi saame midagi selgitada...

Enne Klaar (LE): Loomulikult tuleme kaasa sinna, kus meil inimesi välja panna on. Teine asi on, et võibolla teeme katset uuteks koostöö alusteks, sest see on loomulik parlamentaarne samm. Neli aastat on pikk volitusaeg ja on hea, kui me algusest peale hangiksime kokkuleppe, et asi ei vajuks nii väga laiali, nagu see seniajani on toimunud. Esindus on õige organiseerimise vorm, oleme alati tahtnud, et kõik sinna kaasa tuleksid ja see aeg pole ilmselt ka väga kaugel. Parlament arutab läbi küsimused, aga teostamine peaks aset leidma olemasolevate organisatsioonide kaudu. Kui sellist organisatsiooni või jõudu ei ole, siis loob Esindus selleks ekstra organi või komisjoni.

Madis Laas (EVL): Ma pole ideoloog ega oska valida "ismide" seas. Tähtis on aga, et Eesti saaks vabaks ja selles küsimuses olen nõus ükspuha kellega kokku töötama.

Pärast üksikute sõnavõttude, mis ei andnud palju uut, said lõpusõna paneelikõnelejad, misjärele asuti kas kohvilauda või koduteele.

EKL

Kohalik elu

GÖTEBORG

Kirjanduslik aktus

Seoses kirjanike Bernard Kangro, Kalju Lepiku ja August Mälgu juubel-sünniaastatega toimub eeloleval pühapäeval, 22. novembril "Forumi" seltskondlikes ruumides, Dr Fries Torg, Södra Guldheden, kirjanduslik aktus.

Algus täpselt kell 1 päeval (kl. 13).

Kavas: kõned — Raimond Kolk ja Bernard Kangro, ettekandeid luules ja proosas — Tiiu Haamer ja Kalju Lepik, koorilaule — Göteborgi Eesti Naiskoor Harry Truusi juhatusel.

Sissepääs 5 kr. Üliõpilastele ja pensionäridele 3 kr. ja eesti algkooli ja täienduskoolide õpilastele sissepääs tasuta.

GÖTEBORG

Esinduse valimisteateid

Pühapäeval, 22. novembril on võimalik Esinduse valimise hääletusümbrikke isiklikult (ilma margistamata) postitada Eesti Majas olevasse valimiskasti. Postitamisaeg kella 16-st 20-ni.

Pühapäeval, 29. novembril toimub, alates kella 12-st, Eesti Majas valimistulemuste kokkuvõtmine, mis on avalik.

Erese näitus Stockholmis

Boråsis elunev eesti kunstnik Arnold Eres, kes tuttav on mitmetelt varasematelt Stockholmis toimunud eesti ja balti näitustelt, esineb Stockholmi Eesti Majas iseseisva kunstinäitusega, milline avatakse laupäeval, 21. novembril,

---

†

Armast emakest ja vanaema

Marie Pill'i

* 26. 04. 1887
† 26. 10. 1970

leinavad

LEIDA, ALLI ja OSKAR KOPLER

Emake, olgu kerge Sulle Rahumäe liiv!

---

†

Oma armast vilistlast

Elmar Petersoo'd

† 6. 11. 1970 Kanadas

mälestab sügavalt leinates

EESTI ÜLIÕPILASTE SELTS

---

†

Genfis 10. novembril surnud armast sõbratari

Milla Selter'it

mälestavad sügavas leinas

VILLIBALD ja ERIKA RAUD

---

†

Kallist isa ja head sõpra

Mihkel Päts'i

* 20. 10. 1883 Eestis
† 16. 11. 1970 Eskilstunas

leinavad kurbuses

POEG perekonnaga Kanadas
PEREKOND OTTO

Matmine toimub 28/11 kl. 12 Stillhetens kapellis Eskilstunas.

---

†

Armast

Milla Selter'it

mälestavad kurbuses

LIISU ja ENN
perekonnaga

---

†

13. 11. 1970 lahkus meie hulgast meie armas ja hea isa, vanaisa, vanavanaisa, vend, onu ja sõber

Doktor

Eduard Soonets

* 10. 4. 1873 Abjas
† 13. 11. 1970 Berchtesgadenis

TÜTRED perekondadega
Eestis ja Prantsusmaal
ALMA ORMISSON, sünd. Soonets
WALLY WATTER
THEA TILGRE
KARL HOFRICHTER
Saksamaal

---

†

Armast kolleegi

Milla Selter'it

mälestavad leinas

MINNA ADOFF
MILLA ONNO
HELMA NYKANEN
META TEAS